2021 m. kovo 10 d., trečiadienis

P9_TA(2021)0075

Vienodas požiūris užimtumo ir profesinėje srityje, atsižvelgiant į Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvenciją

2021 m. kovo 10 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl Tarybos direktyvos 2000/78/EB, nustatančios vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus, įgyvendinimo atsižvelgiant į Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvenciją (2020/2086(INI))

(2021/C 474/04)

Europos Parlamentas,

— atsižvelgdamas į Europos Sąjungos sutartį (ES sutartis), Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo ir į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją (toliau – Chartija),

— atsižvelgdamas į Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvenciją (JT NTK) ir į tai, kad 2011 m. sausio 21 d. ji įsigaliojo ES vadovaujantis 2009 m. lapkričio 26 d. Tarybos sprendimu 2010/48/EB dėl JT neįgaliųjų teisių konvencijos sudarymo Europos bendrijos vardu ([1]),

— atsižvelgdamas į JT neįgaliųjų teisių konvencijos komiteto bendrąsias pastabas dėl JT neįgaliųjų teisių konvencijos įgyvendinimo, ypač į 2014 m. gegužės 22 d. Bendrąsias pastabas Nr. 2 (2014) dėl prieinamumo, 2016 m. rugpjūčio 26 d. Bendrąsias pastabas Nr. 3 (2016) dėl neįgalių moterų ir mergaičių, 2017 m. spalio 27 d. Bendrąsias pastabas Nr. 5 (2017) dėl savarankiško gyvenimo ir integracijos į bendruomenę ir 2018 m. balandžio 26 d. Bendrąsias pastabas Nr. 6 (2018) dėl lygybės ir nediskriminavimo,

— atsižvelgdamas į 2015 m. spalio 2 d. Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių komiteto baigiamąsias pastabas dėl pradinės Europos Sąjungos ataskaitos,

— atsižvelgdamas į Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją,

— atsižvelgdamas į JT Darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m. ir darnaus vystymosi tikslus (DVT),

— atsižvelgdamas į JT konvenciją dėl visų rūšių moterų diskriminacijos panaikinimo,

— atsižvelgdamas į Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją,

— atsižvelgdamas į Europos Tarybos konvenciją dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje prevencijos ir kovos su juo (Stambulo konvencija),

— atsižvelgdamas į Europos socialinių teisių ramstį,

— atsižvelgdamas į strategijos „Europa 2020“ tikslą kovoti su skurdu ir socialine atskirtimi,

— atsižvelgdamas į 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyvą 2000/78/EB, nustatančią vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus ([2]) (toliau – Lygybės užimtumo srityje direktyva),

— atsižvelgdamas į 2000 m. birželio 29 d. Tarybos direktyvą 2000/43/EB, įgyvendinančią vienodo požiūrio principą asmenims nepriklausomai nuo jų rasės arba etninės priklausomybės ([3]),

— atsižvelgdamas į Komisijos pasiūlymą dėl Tarybos direktyvos, kuria įgyvendinamas vienodo požiūrio į asmenis, nepaisant jų religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos, principas (COM(2008)0426) ir 2009 m. balandžio 2 d. Parlamento poziciją dėl šio pasiūlymo ([4]),

([1]) OL L 23, 2010 1 27, p. 35.
([2]) OL L 303, 2000 12 2, p. 16.
([3]) OL L 180, 2000 7 19, p. 22.
([4]) OL C 137 E, 2010 5 27, p. 68.

— atsižvelgdamas į 2016 m. spalio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2016/2102 dėl viešojo sektoriaus institucijų interneto svetainių ir mobiliųjų programų prieinamumo ([5]),

— atsižvelgdamas į 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2019/882 dėl gaminių ir paslaugų prieinamumo reikalavimų ([6]),

— atsižvelgdamas į reglamentus, kuriais nustatomos taisyklės dėl ES finansavimo programų pagal daugiametę finansinę programą, ypač iš Europos socialinio fondo (ESF), Jaunimo užimtumo iniciatyvos (JUI), Europos regioninės plėtros fondo (ERPF), Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP), programos „Erasmus“ ir Teisingos pertvarkos fondo, pagal kuriuos teikiama ES finansinė parama neįgaliųjų padėčiai gerinti,

— atsižvelgdamas į 1989 m. birželio 12 d. Tarybos direktyvą 89/391/EEB dėl priemonių darbuotojų saugai ir sveikatos apsaugai darbe gerinti nustatymo ([7]), visų pirma į darbdavio pareigą užtikrinti darbuotojų saugą ir sveikatą visais su darbu susijusiais aspektais ir į tai, kad vykdydamas šią pareigą jis neturi primesti finansinių išlaidų darbuotojams,

— atsižvelgdamas į 2010 m. lapkričio 15 d. Komisijos komunikatą „2010–2020 m. Europos strategija dėl negalios. Tolesnis siekis kurti Europą be kliūčių“ (COM(2010)0636) (Strategija dėl negalios),

— atsižvelgdamas į 2017 m. vasario 2 d. Komisijos tarnybų darbo dokumentą „2010–2020 m. Europos strategijos dėl negalios įgyvendinimo pažangos ataskaita“ (SWD(2017)0029),

— atsižvelgdamas į 2018 m. birželio 22 d. Komisijos rekomendaciją dėl lygybės įstaigoms taikomų standartų ([8]),

— atsižvelgdamas į 2013 m. Komisijos bandomąjį projektą dėl ES neįgaliojo kortelės,

— atsižvelgdamas į savo 2020 m. liepos 8 d. rezoliuciją dėl intelekto sutrikimų turinčių asmenų ir jų šeimų teisių COVID-19 krizės metu ([9]),

— atsižvelgdamas į savo 2020 m. birželio 18 d. rezoliuciją dėl Europos strategijos dėl negalios po 2020 m. ([10]),

— atsižvelgdamas į savo 2018 m. lapkričio 29 d. rezoliuciją dėl neįgalių moterų padėties ([11]),

— atsižvelgdamas į savo 2017 m. lapkričio 30 d. rezoliuciją dėl Europos strategijos dėl negalios įgyvendinimo ([12]),

— atsižvelgdamas į savo 2016 m. liepos 7 d. rezoliuciją dėl Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos įgyvendinimo, ypač atsižvelgiant į NTK komiteto baigiamąsias pastabas ([13]),

---

([5]) OL L 327, 2016 12 2, p. 1.
([6]) OL L 151, 2019 6 7, p. 70.
([7]) OL L 183, 1989 6 29, p. 1.
([8]) OL L 167, 2018 7 4, p. 28.
([9]) Priimti tekstai, P9_TA(2020)0183.
([10]) Priimti tekstai, P9_TA(2020)0156.
([11]) OL C 363, 2020 10 28, p. 164.
([12]) OL C 356, 2018 10 4, p. 110.
([13]) OL C 101, 2018 3 16, p. 138.

2021 m. kovo 10 d., trečiadienis

— atsižvelgdamas į savo 2015 m. gegužės 20 d. rezoliuciją dėl Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių komiteto patvirtinto klausimų sąrašo, susijusio su pirmine Europos Sąjungos ataskaita ([14]),

— atsižvelgdamas į savo 2011 m. spalio 25 d. rezoliuciją dėl neįgalių žmonių judumo ir įtraukties ir į 2010–2020 m. Europos strategiją dėl negalios ([15]),

— atsižvelgdamas į savo 2009 m. gegužės 6 d. rezoliuciją dėl išstumtų iš darbo rinkos asmenų aktyvios įtraukties ([16]),

— atsižvelgdamas į savo 1988 m. birželio 17 d. rezoliuciją dėl gestų kalbų kurtiesiems ([17]), 1998 m. lapkričio 18 d. rezoliuciją dėl gestų kalbų ([18]) ir 2016 m. lapkričio 23 d. rezoliuciją dėl gestų kalbų ir profesionalių gestų kalbų vertėjų ([19]),

— atsižvelgdamas į savo 2020 m. balandžio 17 d. rezoliuciją dėl suderintų ES veiksmų kovojant su COVID-19 pandemija ir jos padariniais ([20]),

— atsižvelgdamas į savo 2019 m. sausio 16 d. rezoliuciją dėl pagrindinių teisių padėties Europos Sąjungoje 2017 m. ([21]),

— atsižvelgdamas į savo 2016 m. rugsėjo 15 d. rezoliuciją dėl 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyvos 2000/78/EB, nustatančios vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus taikymo ([22]),

— atsižvelgdamas į atitinkamus A teminio skyriaus tyrimus, ypač į 2017 m. tyrimą „Neįgalių moterų diskriminacija ir galimybės įsidarbinti“ ir į 2015 m. tyrimą „Neįgaliesiems tinkamų sąlygų sudarymas ir neįgaliųjų socialinės įmonės: investicijų sąnaudos ir grąža“,

— atsižvelgdamas į atitinkamus Europos Parlamento tyrimų tarnybos tyrimus, ypač į 2016 m. Europos įgyvendinimo vertinimus „JT neįgaliųjų teisių konvencijos įgyvendinimas ES“ ir „ES viešojo administravimo institucijų įsipareigojimai pagal JT neįgaliųjų teisių konvenciją“,

— atsižvelgdamas į didėjančią Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktiką, susijusią su Direktyvos 2000/78/EB aiškinimu,

— atsižvelgdamas į Europos ombudsmeno 2018 ir 2019 m. metinius pranešimus,

— atsižvelgdamas į Europos ombudsmeno strateginius tyrimus dėl to, kaip Komisija užtikrina galimybę neįgaliesiems naudotis jos interneto svetainėmis (OI/6/2017/EA), dėl to, kokią tvarką Europos Komisija taiko neįgaliesiems pagal ES darbuotojų bendrąją sveikatos draudimo sistemą (OI/4/2016/EA), ir Sprendimą atlikus bendrą tyrimą bylose 1337/2017/EA ir 1338/2017/EA dėl silpnaregių kandidatų galimybės dalyvauti ES valstybės tarnautojų atrankos procedūrose, kurias organizuoja Europos personalo atrankos tarnyba,

— atsižvelgdamas į Europos ombudsmeno savo iniciatyva atliktą tyrimą dėl pagrindinių teisių paisymo įgyvendinant ES sanglaudos politiką (OI/8/2014/AN),

---

([14]) OL C 353, 2016 9 27, p. 41.
([15]) OL C 131 E, 2013 5 8, p. 9.
([16]) OL C 212 E, 2010 8 5, p. 23.
([17]) OL C 187, 1988 7 18, p. 236.
([18]) OL C 379, 1998 12 7, p. 66.
([19]) OL C 224, 2018 6 27, p. 68.
([20]) Priimti tekstai, P9_TA(2020)0054.
([21]) OL C 411, 2020 11 27, p. 94.
([22]) OL C 204, 2018 6 13, p. 179.

— atsižvelgdamas į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę „2020–2030 m. ES darbotvarkės dėl neįgaliųjų teisių kūrimas“,

— atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros temines ataskaitas, įskaitant informacinius biuletenius apie koronaviruso pandemiją,

— atsižvelgdamas į Lygybės duomenų praktikos rinkinį ir Lygybės duomenų rinkimo ir naudojimo gerinimo gaires (Lygybės duomenų gairės), kurias parengė ES nediskriminavimo, lygybės ir įvairovės aukšto lygio grupės Lygybės duomenų pogrupis,

— atsižvelgdamas į Europos lyčių lygybės instituto Lyčių lygybės indeksą,

— atsižvelgdamas į JT verslo ir žmogaus teisių pagrindinius principus,

— atsižvelgdamas į neįgaliesiems atstovaujančių organizacijų, ypač „Autism Europe“, „Bundesarbeitsgemeinschaft Inklusionsfirmen“, Europos aklųjų sąjungos, Europos neįgaliųjų forumo, Europos savarankiško gyvenimo tinklo, Europos kurčiųjų sąjungos „Inclusion Europe“, Tarptautinės „Spina Bifida“ ir „Hydrocephalus“ federacijos ir „Mental Health Europe“, taip pat į Europos nacionalinių lygybės įstaigų tinklo ir mokslininkų, dirbančių neįgaliųjų teisių srityje, ataskaitas ir rekomendacijas,

— atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 54 straipsnį ir į 2002 m. gruodžio 12 d. Pirmininkų sueigos sprendimo dėl leidimo rengti pranešimus savo iniciatyva suteikimo tvarkos 1 straipsnio 1 dalies e punktą ir 3 priedą,

— atsižvelgdamas į Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto, Moterų teisių ir lyčių lygybės komiteto ir Peticijų komiteto nuomones,

— atsižvelgdamas į Užimtumo ir socialinių reikalų komiteto pranešimą (A9-0014/2021),

A. kadangi neįgalieji ([23]) turi teisę visapusiškai dalyvauti darbo rinkoje ir visuomenės gyvenime, tačiau ES jų pagrindinių teisių dažnai nepaiso; kadangi dauguma jų yra atskirti nuo atviros darbo rinkos ir jiems nesuteikiama teisė vienodomis sąlygomis dirbti su kitais asmenimis arba jie susiduria su didžiulėmis kliūtimis, siekdami užsitikrinti vienodą prieigą prie darbo rinkos ir vienodas dalyvavimo joje sąlygas;

B. kadangi neįgalieji ir toliau susiduria su daugialype ir sąveikine diskriminacija ir nepatogumais dėl jų negalios ir lyties, rasės, etninės kilmės, amžiaus, religijos ar tikėjimo, seksualinės orientacijos, migracijos statuso ar socialinės ir ekonominės padėties, įskaitant išsilavinimo lygį; kadangi diskriminacija pasireiškia įvairiuose darbo ciklo etapuose, pradedant nuo įdarbinimo, ir tai gali būti socialinės neįgaliųjų atskirties priežastis; kadangi dėl diskriminacijos ir nepakankamos darbo vietų įvairovės patiriama didelių žmogiškųjų ir ekonominių išlaidų;

C. kadangi pagal Chartiją draudžiama bet kokia diskriminacija, įskaitant diskriminaciją dėl negalios, ir pripažįstamos neįgaliųjų teisės ([24]);

D. kadangi 2010 m. gruodžio mėn. ES prisijungė prie JT NTK, o Konvencija ES įsigaliojo 2011 m. sausio mėn.; kadangi JT NTK yra privaloma ES, jos institucijoms ir valstybėms narėms, kurios yra tiesiogiai įpareigotos konvenciją, įskaitant jos 27 straipsnį dėl darbo ir užimtumo, visapusiškai įgyvendinti; kadangi nuo tada, kai ji buvo priimta, buvo padaryta tam tikra, tačiau nepakankama pažanga siekiant JT NTK tikslų;

([23]) Vartojame JT NTK 1 straipsnyje apibrėžtą neįgaliųjų sąvoką: neįgalieji – „asmenys, turintys ilgalaikių fizinių, psichikos, intelekto ar jutimo sutrikimų, kurie sąveikaudami su įvairiomis kliūtimis gali trukdyti šiems asmenims visapusiškai ir veiksmingai dalyvauti visuomenėje lygiai su kitais asmenimis“.

([24]) Chartijos 21 ir 26 straipsniai.

2021 m. kovo 10 d., trečiadienis

E. kadangi dėl šios priežasties ES privalo veikti, o Europos Sąjungos Teisingumo Teismas privalo aiškinti ES teisės aktus, įskaitant Užimtumo lygybės direktyvą, tokiu būdu, kuris yra suderinamas su JT NTK;

F. kadangi JT NTK atmetamas medicininis negalios modelis ir pritariama žmogaus teisėmis pagrįstam ir socialiniam bei kontekstiniam negalios modeliui; kadangi JT NTK reikalaujama, kad neįgaliesiems būtų užtikrinta įtrauki lygybė; kadangi JT NTK pripažįstama neįgaliųjų teisė dirbti lygiai su kitais, laisvai pasirinkti profesiją, būti priimtiems ir dirbti atviroje, įtraukioje bei prieinamoje darbo aplinkoje;

G. kadangi, vadovaujantis JT NTK apibrėžtimis ir reikalavimais, tinkamų sąlygų sudarymas yra orientuotas į konkrečius asmens poreikius, o pozityvūs veiksmai taikomi visai asmenų, kurie gali būti diskriminuojami, grupei; kadangi abi šios priemonės yra būtinos siekiant apsaugoti pasiektą darbo vietų įvairovę ir užtikrinti, kad neįgalieji galėtų vienodai naudotis savo teise dirbti; kadangi nėra nustatyta aiškių ES gairių dėl tinkamų sąlygų, darbdaviai jų pakankamai nesupranta, todėl dažnai jos nesudaromos arba sudaromos nepakankamai; kadangi tinkamų sąlygų sudarymas tenkinant neįgalių darbuotojų poreikius turi reikšmingą poveikį jų darbo kokybei, karjeros perspektyvoms ir darbo tvarumui;

H. kadangi vienas iš pagrindinių neįgaliųjų užimtumo aspektų yra jų dalyvavimas bendruomenės gyvenime ir perėjimas nuo institucinės prie bendruomeninės paramos; kadangi valstybėse narėse reikia užbaigti deinstitucionalizavimo procesą, nes neįgalieji turi teisę gyventi bendruomenėje ir būti į ją visapusiškai įtraukti; kadangi pažanga įgyvendinant deinstitucionalizavimo procesą valstybėse narėse yra nevienoda ir nepaisant to, kad ES yra patvirtintos naujos politikos priemonės ir skirtas didelis finansavimas, apie milijoną žmonių tebegyvena įstaigose;

I. kadangi Užimtumo lygybės direktyva (toliau – Direktyva), kuri įsigaliojo 2000 m., šiuo metu yra pagrindinė ES teisinė priemonė, kuria neįgaliesiems užtikrinama apsauga nuo diskriminacijos; kadangi lygybės ir nediskriminavimo užtikrinimas yra bendra ES ir jos valstybių narių kompetencija;

J. kadangi Direktyva tik iš dalies yra suderinta su JT NTK, nes ji neapima žmogaus teisėmis pagrįsto negalios modelio, nėra skirta diskriminacijai dėl numanomos arba būsimos negalios šalinti, sąveikinei diskriminacijai naikinti, ja nereikalaujama, kad valstybės narės vykdytų pozityviosios diskriminacijos priemones, ji taikoma tik užimtumo, profesinėje ir profesinio rengimo srityse ir nėra taikoma visoms gyvenimo sritims, kaip reikalaujama pagal JT NTK, ja nesprendžiamas judėjimo laisvės užimtumo tikslais klausimas, nereikalaujama taikyti nepriklausomų stebėsenos mechanizmų, nenumatomas sistemingas neįgaliųjų ir jiems atstovaujančių organizacijų dalyvavimas vykdant stebėseną ir nėra numatyta prievolės rinkti išskaidytus duomenis;

K. kadangi Direktyvoje teisiškai nereikalaujama, kad valstybės narės paskirtų lygybės įstaigą, atsakingą už diskriminacijos dėl negalios sritį, o tai labai problemiška, nes lygybės įstaigos atlieka labai svarbų vaidmenį vienodo požiūrio direktyvų įgyvendinimo procese remdamosi joms suteiktais įgaliojimais tokiose srityse, kaip lytis, rasė ir etninė kilmė;

L. kadangi labai svarbu rinkti palyginamus lygybės duomenis siekiant formuoti įrodymais grindžiamą politiką ir priimant sprendimus; kadangi trūksta statistinių duomenų, visų pirma apie neįgaliuosius, gyvenančius globos institucijose, taip pat apie tokias ypatybes, kaip jų rasė ir (arba) etninė kilmė arba seksualinė orientacija – į tai buvo taip pat atkreiptas dėmesys Lygybės duomenų gairėse; kadangi Reglamentu (ES) 2019/1700 ([25]) bus iš esmės pagerinta padėtis, susijusi su namų ūkių apklausų duomenimis apie užimtumą, duomenimis, suskirstytais pagal negalios rūšis ir kilmės šalies (pirmosios ir antrosios kartos) duomenimis, ir numatoma atlikti bandomuosius tyrimus apie asmenis, gyvenančius globos įstaigose; kadangi spragų vis dar bus, ir jos turėtų būti pašalintos;

([25]) 2019 m. spalio 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/1700, kuriuo nustatoma bendra Europos statistikos, susijusios su asmenimis ir namų ūkiais ir pagrįstos iš imčių surinktais individualaus lygmens duomenimis, sistema, iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 808/2004, (EB) Nr. 452/2008 ir (EB) Nr. 1338/2008 ir panaikinami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1177/2003 ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 577/98 (OL L 261 I, 2019 10 14, p. 1).

M. kadangi tik 50,6 proc. neįgaliųjų (48,3 proc. moterų ir 53,3 proc. vyrų) turi darbą, palyginti su 74,8 proc. negalios neturinčių asmenų ([26]); kadangi neįgalieji, gyvenantys specialiose įstaigose arba laikomi negalinčiais dirbti, neįtraukiami į šią statistiką ([27]); kadangi šie skaičiai neatskleidžia darbo pobūdžio, kokybės ir sąlygų, pavyzdžiui, ar asmuo įdarbintas atviroje darbo rinkoje ir ar jam suteiktas darbuotojo statusas, kuriuo užtikrinama galimybė naudotis darbo teisėmis ir minimalus darbo užmokestis; kadangi neįgalieji yra nevienalytė grupė ir dažnai patiria sąveikinę diskriminaciją, kurios kaupiamasis poveikis daro apčiuopiamą įtaką užimtumui;

N. kadangi kai kuriose valstybėse narėse neįgalieji daugiausiai dirba neįgaliųjų socialinėse įmonėse; kadangi tokios neįgaliųjų socialinės įmonės turėtų prisidėti siekiant įtraukties, reabilitacijos ir kuo greitesnio perėjimo į atvirą darbo rinką; kadangi neįgaliųjų socialinėse įmonėse dažnai sukuriama izoliuota aplinka, o neįgaliems darbuotojams nesuteikiamas darbuotojo statusas, neužtikrinamos darbuotojo teisės ar garantuotas minimalusis darbo užmokestis; kadangi tai yra akivaizdus JT NTK pažeidimas; pažymi, kad kai kuriose valstybėse narėse neįgaliųjų socialinės įmonės šiuo metu naudojamos kaip perėjimo į atvirą darbo rinką priemonė; kadangi Europos lygmens neįgaliųjų socialinių įmonių (kartais vadinamų socialiniu įdarbinimu) ypatumų ir įvairovės tyrimai galėtų padėti nustatyti geriausią patirtį, pagerinti diskusijas ir užtikrinti atitiktį ES teisės aktams ir JT NTK; kadangi įtraukūs remiamo užimtumo modeliai, kai užtikrinamos teisės ir užimtumas prilyginamas darbui, naudojami paisant neįgaliųjų teisių ir padeda gerinti įtrauktį ir pereiti į atvirą darbo rinką;

O. kadangi neįgaliųjų nedarbo lygis (17,1 proc.) yra beveik du kartus didesnis už visų gyventojų nedarbo lygį (10,2 proc.) ([28]) ir neįgaliųjų nedarbas trunka ilgiau nei negalios neturinčių asmenų, neatsižvelgiant į jų kvalifikaciją;

P. kadangi nedarbo lygis yra didžiausias tarp neįgalių jaunuolių (16–24 m. amžiaus grupėje) – 24,9 proc. iš jų yra bedarbiai, palyginti su 16,6 proc. visų gyventojų; kadangi šis skirtumas yra neatsiejamai susijęs su švietimo galimybėmis;

Q. kadangi neįgalios moterys, kurios sudaro 16 proc. bendro moterų skaičiaus ir 60 proc. bendro neįgaliųjų skaičiaus ES, ir toliau patiria daugialypę ir sąveikinę diskriminaciją visose gyvenimo srityse; kadangi ekonomiškai neaktyvių neįgalių moterų dalis yra daugiau kaip dviem trečdaliais didesnė, palyginti su bendru darbingo amžiaus (16–64 metų) moterų skaičiumi; kadangi tik 20,7 proc. neįgalių moterų dirba visą darbo dieną, palyginti su 28,6 proc. neįgalių vyrų;

R. kadangi moterys dažniausiai prisiima atsakomybę už namų ūkio priežiūrą ir sudaro didžiąją neįgaliųjų globėjų dalį; kadangi vienišoms motinoms, prižiūrinčioms neįgalius vaikus, kyla didelis skurdo ir socialinės atskirties pavojus; kadangi diskriminacija dėl amžiaus ir galimi stereotipai bei kliūtys daro poveikį visoms amžiaus grupėms; kadangi neįgalios vyresnio amžiaus moterys dažnai yra vienintelės neįgalių šeimos narių globėjos; kadangi tai daro tiesioginį poveikį jų pažeidžiamumui skurdo ir socialinės atskirties požiūriu, taip pat jų galimybėms rasti darbą ir profesiniam tobulėjimui, ir gali neigiamai paveikti jų darbo sąlygas;

S. kadangi visoje Europoje yra daugiau kaip 30 milijonų aklųjų ir silpnaregių; kadangi vidutinis jų nedarbo lygis yra 75 proc. (tarp moterų jis net aukštesnis), o tai lemia jų socialinę atskirtį ir skurdą ([29]); kadangi ES yra apytikriai milijonas kurčiųjų gestų kalbos vartotojų ir 51 mln. neprigirdinčių asmenų, iš kurių daugelis taip pat yra gestų kalbos vartotojai, apie kurių nedarbą nėra pakankamai informacijos ir jis nėra pakankamai ištirtas; kadangi ES yra maždaug

([26]) 2017 m. pajamų ir gyvenimo sąlygų statistika (ES SPGS).
([27]) Ten pat.
([28]) ES Statistikos apie pajamas ir gyvenimo sąlygas tyrimas (SPGS), 2017 m.
([29]) ONCE ir Europos aklųjų sąjungos „Aklųjų ir silpnaregių padėties užimtumo srityje Europoje ataskaita praėjus 10 metų nuo Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos priėmimo. Iššūkiai ir galimybės“, 2019 m. spalio mėn.

septyni milijonai protinę negalią turinčių asmenų, kurių užimtumo lygis yra daug žemesnis už vidurkį ([30]); kadangi apskaičiuota, jog visoje Europoje dirba tik apie 10 proc. autizmo spektro sutrikimų turinčių asmenų – daugiausia ne visą darbo dieną ir prastai apmokamą žemos kvalifikacijos darbą arba specialiai jiems pritaikytose įstaigose ([31]);

T. kadangi ES 29,5 proc. neįgalių moterų ir 27,5 proc. neįgalių vyrų gresia skurdas ir socialinė atskirtis, palyginti su 22,4 proc. visų gyventojų; kadangi neįgalieji dažniau patiria dirbančiųjų skurdą nei negalios neturintys asmenys (11 proc., palyginti su 9,1 proc.) dėl papildomų išlaidų, susijusių su negalia, pvz., sveikatos priežiūros, logistinės ir žmogiškosios paramos, taip pat dėl to, kad įsidarbinę jie praranda teises į neįgalumo išmokas, ir dėl to, kad jie uždirba mažiau nei jų kolegos, atliekantys lygiavertį vaidmenį, ir rečiau būna paaukštinti ([32]); kadangi didesnė skurdo rizika kyla tiems, kurie turi sunkesnę negalią;

U. kadangi neproporcingai daug neįgaliųjų yra benamiai ir yra didesnė rizika, kad jie taps benamiais; kadangi benamiai gali tapti neįgaliais, pvz., jiems gali tekti amputuoti galūnes, dėl rizikos, kylančios dėl jų gyvenimo sąlygų;

V. kadangi manoma, jog neįgalūs romai dėl bendro sąveikinės diskriminacijos poveikio susiduria su daugiau kliūčių, patiria didesnį nedarbą, didesnį skurdą ir turi mažiau galimybių mokytis ir naudotis paslaugomis nei jų negalios neturintys bendraamžiai ([33]);

W. kadangi neįgalūs LGBTI asmenys susiduria su papildomomis įsidarbinimo kliūtimis; 16 proc. iš jų nurodė, kad juos atsisakyta įdarbinti arba paaukštinti dėl jų tapatybės, palyginti su 10 proc. LGBTI darbuotojų apskritai; kadangi vienas iš keturių neįgalių LGBTI asmenų sulaukė menkinančių pastabų, patyčių ir prievartos, o jo lytinė tapatybė buvo atskleista be jo sutikimo ([34]);

X. kadangi neseniai ES mastu atlikta neįgaliųjų apklausa rodo, kad 96 proc. jų mano, jog galimybės patekti į atvirą darbo rinką yra nepakankamos arba jas reikia gerinti, tik 10 proc. mano, kad galiojantys teisės aktai yra tinkami, kad apsaugotų neįgaliuosius nuo diskriminacijos atviroje darbo rinkoje, o 18 proc. iš jų nežinojo, kad jų šalyje galioja teisės aktai, kuriais jie saugomi nuo diskriminacijos ([35]);

Y. kadangi iš šių duomenų matyti, jog 2010–2020 m. Europos strategijoje dėl negalios neįgaliųjų užimtumui ir jų patiriamai sąveikinei diskriminacijai skirta nepakankamai dėmesio;

Z. kadangi priekabiavimas darbo vietoje, įskaitant seksualinį priekabiavimą ir atsakomuosius veiksmus, kai apie jį atvirai pasakoma, trukdo dirbti ir įsidarbinti, išsaugoti darbo vietą ir turėti vienodas galimybes kilti karjeros laiptais, ypač neįgalioms moterims;

AA. kadangi su užimtumu susijusios nepalankios sąlygos, atskirtis ir diskriminacija neįgaliųjų atžvilgiu nėra atskira problema, o yra tarpusavyje susijusi su įtraukaus švietimo, be kita ko, ankstyvojoje vaikystėje, taip pat mokymosi visą gyvenimą galimybių, įskaitant profesinį mokymą, trūkumu, kliūtimis, segregacija ir diskriminacija būsto ir sveikatos srityse, nepakankamu transporto ir kitų paslaugų bei produktų prieinamumu; kadangi turint tai omenyje reikia taikyti kompleksinį požiūrį ir imtis visapusiškų priemonių padėčiai ištaisyti;

AB. kadangi darbo vietoje taikomos priemonės yra labai svarbios skatinant gerą psichikos sveikatą ir užkertant kelią psichikos sutrikimams ir psichosocialinei negaliai;

AC. kadangi darbo vietų, transporto ir paramos, visų pirma asmeninės pagalbos, paslaugų ir visos visuomenės prieinamumas yra labai svarbus, kad neįgalieji galėtų veiksmingai naudotis savo teisėmis į savarankišką gyvenimą ir darbą; kadangi valstybės narės taip pat turėtų remti apstatytos aplinkos be kliūčių kūrimą; kadangi į nacionalinę teisę

([30]) Organizacija „Inclusion Europe“
([31]) Autizmas Europoje, „Autizmas ir darbas. Kartu mes galime“, 2014 m.
([32]) Lygybės ir žmogaus teisių komisija, mokslinių tyrimų ataskaita Nr. 107 – Darbo užmokesčio skirtumų tyrimas „The Disability Pay Gap“, 2017 m. rugpjūčio mėn.
([33]) Europos mažumų klausimų centras, tyrimas Nr. 8 „Not Even in the Margins: Where are Roma with Disabilities?“, 2016 m. vasario mėn.
([34]) Stonewall, „LGBT in Britain – Work Report“, 2018 m.
([35]) Apklausą atliko Europos savarankiško gyvenimo tinklas (ENIL).

perkelta Direktyva (ES) 2019/882 dėl gaminių ir paslaugų prieinamumo reikalavimų bus žymiai pagerintas visuomenės be kliūčių kūrimas ir kadangi dėl šios priežasties jos perkėlimas į nacionalinę teisę turi būti atliekamas laiku ir atidžiai stebimas;

AD. kadangi pašalpų mokėjimo nutraukimas neįgaliajam pradėjus dirbti apmokamą darbą yra didelę riziką ir įtampą kelianti politika, tai yra viena iš didžiausių įsidarbinimo kliūčių ir socialiniu požiūriu neteisingas sprendimas, nes nėra atsižvelgiama į tai, kad neįgaliųjų pragyvenimo išlaidos didesnės;

AE. kadangi tai, jog valstybėse narėse taikomos nevienodos negalios apibrėžtys, skirtingi negalios vertinimai ir įvairūs bei dažnai neaiškūs klasifikavimo metodai, taip pat tai, kad nėra abipusio negalios statuso pripažinimo, sudaro kliūčių neįgaliųjų judėjimo laisvei ES;

AF. kadangi būtina ugdyti sąmoningumą siekiant suteikti galimybių darbdaviams ir darbuotojams atitinkamai imtis veiksmų ir reaguoti, suvokiant savo su nediskriminavimu susijusias pareigas ir teises;

AG. kadangi naujos technologijos, visų pirma dirbtinio intelekto (DI) sistemos, gali padėti sukurti veiksmingus, prieinamus ir nediskriminacinius samdos procesus, bet neįtrauki technologinė plėtra galėtų kelti pavojų, kad atsiras papildomų naujų kliūčių ir naujų diskriminavimo formų; kadangi pagal JT neįgaliųjų teisių konvencijos 9 straipsnį reikalaujama užtikrinti visų lygias galimybes susipažinti su informacija ir naudotis ryšių technologijomis ir sistemomis;

1. ragina ES institucijas ir valstybes nares dar kartą patvirtinti savo įsipareigojimą įgyvendinti įtraukią neįgaliųjų lygybę ir visapusiškai įgyvendinti JT NTK, įskaitant jos 27 straipsnį dėl darbo ir užimtumo; šiuo tikslu ragina jas dėti daugiau pastangų siekiant neįgaliesiems ir visiems kitiems sukurti įtraukią, prieinamą ir nediskriminacinę ES darbo rinką, paremtą holistiniu politiniu požiūriu į gyvenimo ciklą, laikantis ES Sutarčių ir paisant Europos socialinių teisių ramstyje išdėstytų teisių, taip pat laikantis tarptautinių vertybių, įtvirtintų JT Darbotvarkėje iki 2030 m. ir DVT; ragina ES ir jos valstybes nares ratifikuoti JT NTK fakultatyvų protokolą;

2. mano, kad reikia kuo skubiau persvarstyti Užimtumo lygybės direktyvą, siekiant ją visapusiškai suderinti su JT NTK nuostatomis ir įgyvendinti dalyvaujamąjį procesą, kurio tikslas – užtikrinti tiesioginį ir visapusišką neįgaliesiems atstovaujančių organizacijų dalyvavimą;

Už įtraukias ir prieinamas darbo vietas

3. ragina Komisiją ir valstybes nares priimti universaliojo dizaino standartus ir gaires dėl aplinkos, programų, paslaugų ir produktų prieinamumo, įskaitant darbo vietas, jose esančią įrangą ir priemones, kad jais būtų galima naudotis visiems;

4. ragina valstybes nares užtikrinti tinkamų sąlygų neįgaliesiems darbo vietoje sudarymą nesudarant jokių išlaidų darbuotojams; ragina Komisiją parengti aiškias ES gaires dėl palankių sąlygų sudarymo, kuriose būtų išsamiai nurodyta, kokie modeliai galėtų būti taikomi atsižvelgiant į asmens poreikius, kad direktyvos 5 straipsnio nuostatas būtų galima veiksmingai perkelti į nacionalinę teisę; ragina Komisiją pradėti pažeidimų nagrinėjimo procedūras ir paskatinti valstybes nares užtikrinti, kad nesudarius tinkamų sąlygų būtų taikoma sankcijų sistema, nes tai laikoma tam tikros formos diskriminavimu; mano, kad Parlamentas galėtų pasinaudoti išlyga paraginti Komisiją pradėti tokias pažeidimų nagrinėjimo procedūras; ragina valstybes nares paruošti pagalbinę ir rekomendacinę medžiagą ir darbdaviams, įgaliotiesiems subjektams, darbuotojams ir neįgaliesiems rengti atitinkamus mokymus prieinamais būdais, kad būtų užtikrintos reikiamos žinios, įgūdžiai ir suvokimas apie tai, kaip praktiškai sudaryti tinkamas sąlygas, sykiu išsklaidant mitą apie pernelyg dideles su tuo susijusias išlaidas;

5. labai apgailestauja dėl nevienodo ir netinkamo Tarybos direktyvos 2000/78/EB vykdymo užtikrinimo kai kuriose valstybėse narėse, kurioms nepavyksta veiksmingai ir vienodai stebėti ir bausti už nuolatinius ES teisės pažeidimus;

2021 m. kovo 10 d., trečiadienis

6. teigia, kad visų asmenų teisė į lygybę prieš įstatymą ir teisė į apsaugą nuo diskriminacijos yra visuotinė teisė, pripažįstama pagal Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją, JT konvenciją dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims, Tarptautinius pilietinių ir politinių teisių bei ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių paktus ir Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją – juos yra pasirašiusios visos valstybės narės; primena, kad Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) Konvencija Nr. 111 draudžiama diskriminacija užimtumo ir profesinėje srityse;

7. primygtinai ragina valstybes nares išnagrinėti galimybę pradėti taikyti arba taikyti privalomas darbo vietų įvairovės kvotas, siekiant skatinti kurti įtraukias darbo vietas ir numatyti veiksmingas sankcijas už jų nesilaikymą, siūlo reinvestuoti baudas į įtraukties didinimą; pabrėžia, kad tokios priemonės turi būti proporcingos, pritaikytos ir mažoms įmonėms; ragina valstybes nares remti valstybines ir privačias įmones joms įgyvendinant metinius įvairovės planus, kuriuose būtų nurodyti išmatuojami tikslai ir atliekamas periodinis vertinimas, ir remti darbdavius neįgaliesiems įdarbinti pasitelkiant tokias priemones, kaip neprivalomas neįgalių kandidatų sąrašas, iš kurio būtų galima išsirinkti darbuotojus, arba sukuriant vieną bendrą prieigą prie jo; ragina valstybes nares nustatant kvotas kartu rengti darbdavių mokymą taikytinų taisyklių turinio ir taikymo srities klausimais; ragina valstybes nares pavesti viešoms įdarbinimo tarnyboms užduotį parengti neprivalomą darbo ieškančių neįgaliųjų sąrašą, siekiant padėti darbdaviams atitikti įvairovės kvotų reikalavimą;

8. ragina ES institucijas rodyti pavyzdį nustatant įvairovės kvotą ir konkrečią įvairovės kvotą įdarbinant neįgaliuosius, rengiant vidaus gaires dėl palankių sąlygų sudarymo, užtikrinant teisingumą ir visišką prieinamumą įdarbinimo procese ir darbo vietoje, taip pat įdarbinant įvairių rūšių negalią turinčius asmenis visais lygmenimis ir aktyviai ieškant neįgaliųjų, galinčių užimti darbo vietas; ragina valstybes nares taikyti vienodą požiūrį jų viešojo administravimo srityje;

9. ragina valstybes nares patvirtinti tvarią įtraukaus užimtumo politiką, pvz., pritaikytas įdarbinimo procedūras, darbo užduočių pritaikymą arba specializuotą ir lankstų remiamą užimtumą, darbo vietos dalijimąsi, individualų įdarbinimą ir paramą, taip pat įtraukias įmones, atsižvelgiant į konkrečius įvairaus pobūdžio negalią turinčių asmenų poreikius ir taip suteikiant jiems daugiau galimybių patekti į darbo rinką; ragina valstybes nares:

— naudoti fiskalines paskatas ir kitas finansinės paramos priemones įmonėms, įskaitant MVĮ, įdarbinančioms neįgaliuosius arba rengiančioms jiems profesinį ir pameistrystės mokymą;

— remti įtraukias įmones, suteikiančias neįgaliesiems užimtumo atviroje darbo rinkoje galimybes, vykdant viešąjį pirkimą;

— skatinti pritaikytus tarpininkavimo darbo srityje modelius;

— propaguoti įmonių socialinę atsakomybę, susijusią su neįgaliųjų užimtumu, ir remti socialinės ekonomikos organizacijas, kurios reinvestuoja savo pelną į socialinius tikslus;

— informuoti darbdavius apie šią politiką ir paskatas;

ragina valstybes nares remti įmones, siūlančias tikslines pozityvias veiklos priemones, skirtas įvairaus pobūdžio nepalankioms sąlygoms šalinti; ragina valstybes nares keistis geriausia patirtimi, siekiant nustatyti ir taikyti tikslinį vienodo neįgaliųjų užimtumo rėmimo priemonių derinį;

10. ragina Komisiją ir valstybes nares skubiai įgyvendinti priemones, kurios padėtų įvertinti pagrindines darbo ateityje tendencijas negalios požiūriu dalyvaujant neįgaliesiems, nustatyti bei pradėti įgyvendinti konkrečius veiksmus, siekiant užtikrinti labiau įtraukią darbo rinką atsižvelgiant į neįgaliųjų įvairovę; šiomis aplinkybėmis pabrėžia, kokios svarbios yra įtraukios ir prieinamos iniciatyvos, skirtos neįgaliųjų mokymuisi visą gyvenimą ir įgūdžių ugdymui nuo pat mažens, įskaitant profesinį rengimą ir mokymą, ir tinkamas jų finansavimas, ypatingą dėmesį skiriant skaitmeniniams ir žaliesiems įgūdžiams atsižvelgiant į sparčiai kintančias aplinkybes ir į dabartinės bei būsimos darbo rinkos poreikius; be to, pabrėžia, kad svarbu teikti tinkamą paramą neįgaliesiems visą gyvenimą, geriau panaudojant pažangias technologijas, kad būtų sudarytos vienodos sąlygos ir pašalintos švietimo ir užimtumo kliūtys, taip pat padėti neįgaliesiems naudotis skaitmeninėmis priemonėmis ir programine įranga, kurios yra būtinos jų savarankiškam gyvenimui;

11. ragina valstybes nares didinti valstybinių užimtumo tarnybų pajėgumus siekiant sukurti įtraukių įmonių tinklą, visais lygmenimis įdarbinti specializuotus užimtumo pagalbininkus, pavyzdžiui, darbo konsultantus, kurie darbo ieškantiems neįgaliesiems teiktų individualų poreikių vertinimą, mokymą ir paramą, taip pat darbo atlikimo asistentus, kurie neįgaliesiems padėtų atlikti darbą atviroje darbo rinkoje tol, kol reikia;

12. ragina valstybes nares skatinti vadovautis žmogaus teisėmis grindžiamais principais švietimo srityje, siekiant sukurti palankias, įtraukias ir nediskriminacines švietimo sistemas, taip pat remti universitetų studentams skirtų mokymo programų vystymą ir teikimą universalaus dizaino, palankių sąlygų sudarymo ir įvairovės darbo vietose srityse atitinkamuose fakultetuose, dalyvaujant neįgaliesiems, ir sudaryti palankesnes sąlygas rengti darbo konsultantus, darbo atlikimo asistentus ir patarėjus įvairovės klausimais, daugiausia dėmesio skiriant įvairaus pobūdžio negalią turinčių asmenų ypatumams;

13. ragina valstybes nares kartu su neįgaliųjų atstovais nuolat vertinti esamų neįgaliųjų socialinių įmonių pobūdį, įvairovę ir veiksmingumą ugdant neįgaliųjų gebėjimus įsidarbinti atviroje darbo rinkoje, užtikrinti, kad šiose įmonėse būtų taikomos privalomos teisinės sistemos socialinės apsaugos, darbo sąlygų, minimalaus darbo užmokesčio ir nediskriminavimo srityse, palaipsniui atsisakant nuostatų, kurios pažeidžia JT NTK, ypač jos 27 straipsnį; ragina Komisiją stebėti šį procesą; primena, kad neįgaliųjų socialinės įmonės neįgaliesiems turėtų būti tik laikinas jų profesinio gyvenimo ciklo etapas; šiomis aplinkybėmis ragina valstybes nares rengti ir propaguoti įtraukaus užimtumo modelius atviroje darbo rinkoje neįtraukiant neįgaliųjų socialinių įmonių, visapusiškai laikantis JT NTK; taip pat primygtinai tvirtina, kad neįgaliems darbuotojams neįgaliųjų socialinėse įmonėse turėtų būti užtikrintos bent tokios teisės ir toks teisinis statusas, kokius turi atviroje darbo rinkoje dirbantys asmenys; šiomis aplinkybėmis ragina valstybes nares paspartinti deinstitucionalizavimą, parengti veiksmingas regionines decentralizuotas priežiūros sistemas, įskaitant socialinio aktyvumo paslaugas, visais visuomenės lygmenimis, ir užtikrinti sklandesnį neįgaliųjų įtraukimą į atvirą darbo rinką ir apskritai į visuomenę;

14. apgailestauja dėl to, kad diskriminacija dėl religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos gali trukdyti siekti ES sutartyje nustatytų tikslų;

15. palankiai vertina Komisijos iniciatyvas, pvz., Prieinamiausio miesto apdovanojimą, ir propaguoja iniciatyvų įgyvendinimą nacionaliniu, regionų ir vietos lygmenimis;

16. apgailestauja dėl to, kad intelektinių sutrikimų ar psichosocialinę negalią turintys asmenys susiduria su įvairiomis teisinėmis, institucinėmis, komunikacinėmis ir socialinėmis kliūtimis, norėdami naudotis savo teisėmis, nes taip jiems užkertamos galimybės balsuoti, kelti savo kandidatūras į valstybines pareigas, naudotis piliečių dalyvavimo teise ar tiesiog spręsti su jų gyvenimu susijusius klausimus; ragina valstybes nares nedelsiant imtis priemonių savo teisinėms sistemoms reformuoti siekiant užtikrinti, kad neįgalieji visais gyvenimo aspektais turėtų tokį patį veiksnumą kaip ir kiti asmenys, laikantis JT NTK 12 straipsnio, ir primena, kad turi būti užtikrintos neįgaliųjų politinės teisės ir galimybė jomis naudotis tokiomis pat sąlygomis kaip ir kitiems asmenims, laikantis JT NTK 29 straipsnio;

17. ragina Komisiją ir valstybes nares užtikrinti, kad ES lėšos nebūtų skiriamos segreguoto neįgaliųjų užimtumo schemoms be jokių perspektyvų rasti darbą atvirame sektoriuje;

Siekiant nediskriminavimo darbo vietoje

18. primygtinai ragina Komisiją ir valstybes nares intensyviau bendradarbiauti su neįgaliaisiais, jiems atstovaujančiomis organizacijomis ir lygybės įstaigomis turint tikslą prieinamais formatais ir gestų kalba parengti ir pradėti vykdyti išsamias darbdavių, atsakingų subjektų visose srityse ir visos visuomenės informuotumo apie neįgaliųjų gebėjimus ir indėlį, taip pat apie įvairovės, lygybės ir nediskriminavimo naudą, didinimo kampanijas ir tikslinį mokymą, siekiant panaikinti esamą neįgaliųjų stigmatizaciją ir nusistatymą prieš juos, kovoti su priekabiavimu ir išnaudojimu ir užtikrinti visiems įtraukią lygybę;

2021 m. kovo 10 d., trečiadienis

19. pabrėžia, jog svarbu, kad diskriminacijos aukos galėtų gauti informacijos; mano, jog būtina, kad valstybės narės imtųsi tinkamų veiksmų užtikrinti, kad aukoms visais teisinio proceso etapais būtų teikiamos pagrįstos ir prieinamos teisinės konsultacijos ir pagalba, įskaitant lygybės įstaigų arba tinkamų tarpininkų teikiamas konfidencialias konsultacijas, asmenines konsultacijas ir emocinę, asmeninę bei moralinę paramą; taip pat ragina valstybes nares kovoti su priekabiavimu ir smurtu darbo vietoje, nes tai pažeidžia asmens orumą ir (arba) sukuria užgaulią aplinką darbe;

20. ragina valstybes nares imtis aktyvių priemonių, kad būtų užtikrintas visų asmenų, įskaitant neįgaliuosius, nediskriminavimas, laikantis JT NTK, darbo vietų, transporto ir apstatytos aplinkos prieinamumas, taip pat kad neįgaliesiems visais darbo etapais – nuo įdarbinimo ir per visą karjerą – būtų sudarytos tinkamos sąlygos, t. y. sveika darbo aplinka ir profesinės reabilitacijos galimybės; ragina ES institucijas imtis tokių pačių priemonių; ragina valstybes nares užtikrinti, kad neįgalieji vienodomis sąlygomis galėtų naudotis darbo ir profesinių sąjungų teisėmis ir būtų apsaugoti nuo smurto, bauginimų, patyčių kibernetinėje erdvėje ir priekabiavimo, įskaitant seksualinį priekabiavimą, visų pirma prie neįgalių moterų; atsižvelgdamas į tai primygtinai ragina valstybes nares ratifikuoti Stambulo konvenciją, kuri turėtų turėti universalų poveikį visiems ES teisės aktams, kuriuose ypatingas dėmesys skiriamas neįgalioms moterims, patiriančioms daugialypę diskriminaciją ir didesnę priekabiavimo darbo vietoje riziką; ragina ES institucijas imtis tokių pačių priemonių;

21. taip pat pabrėžia, kad reikia priimti neįgaliųjų teisių garantiją, įtraukiant konkrečias priemones, kuriomis būtų atsižvelgta į neįgalių moterų poreikius;

22. ragina Komisiją ir valstybes nares užtikrinti, kad sektorių ir įmonių lygmenimis vykdoma įtraukties politika būtų formuojama konsultuojantis su darbuotojų atstovais;

23. ragina Komisiją ir valstybes nares teikti paramą darbuotojams, kurie tapo neįgalūs dėl nelaimingo atsitikimo, kad jie galėtų tęsti darbą, arba kad būtų pasiūlyta lygiavertė darbo vieta, atitinkanti jų naujus įgūdžius, neprarandant teisių ir darbo sąlygų, kurias jie turėjo prieš susižalodami;

24. ragina Komisiją ir valstybes nares vadovautis prevenciniu ir įtraukiu požiūriu į darbuotojų saugą ir sveikatą, remiant neįgaliųjų įdarbinimą ir grįžimą į darbą; pažymi, kad tai galėtų būti daroma integruotais būdais, derinant darbuotojų saugos ir sveikatos prevenciją su įvairių formų įdarbinamumo didinimo priemonėmis, pavyzdžiui, individualia parama, konsultavimu, orientavimu ir suteikiant galimybių dalyvauti bendrojo ir profesinio lavinimo ir mokymo veikloje;

25. ragina Komisiją ir valstybes nares spręsti esamą darbo užmokesčio skirtumų dėl lyties, negalios ir tautybės problemą ir taip kovoti su tiesiogine ir netiesiogine diskriminacija darbo užmokesčio srityje ir darbuotojų, susiduriančių su kliūtimis darbe ir patiriančių daugialypę diskriminaciją, visų pirma LGBTI asmenų, moterų, romų ir pabėgėlių, dirbančiųjų skurdo rizika; laukia Komisijos pranešimo dėl rengiamo teisės akto dėl darbo užmokesčio skaidrumo darbo vietoje, kurį ji turi pateikti 2021 m. pirmą ketvirtį, kuris būtų skirtas kovai su nelygybe darbo užmokesčio srityje, su kuria susiduria palankių sąlygų neturinčios socialinės grupės, visų pirma neįgalieji;

26. pabrėžia, kad reikia užtikrinti transseksualių asmenų apsaugą nuo diskriminacijos užimtumo srityje, ir ragina valstybes nares kovoti su šia diskriminacija, ypač užimtumo srityje;

27. ragina valstybes nares nepanaikinti neįgaliųjų teisės į neįgalumo išmokas, kurios padengia su negalia susijusias papildomas išlaidas, kylančias dėl jų dalyvavimo darbo rinkoje, arba kai viršijama tam tikra pajamų riba, nes tokia praktika prisidedama prie dirbančiųjų ir pagyvenusių asmenų skurdo, kadangi šios išmokos skirtos padėti neįgaliesiems įveikti kliūtis ir jos gali užtikrinti šių asmenų orumą ir lygybę;

28. ragina valstybes nares suteikti pakankamai lankstumo socialinės paramos teikimo ir išmokų mokėjimo srityje, kad būtų užtikrinta galimybė pritaikyti jas prie individualių neįgaliųjų poreikių ir karjeros pokyčių;

29. ragina Komisiją įvertinti, ar valstybės narės yra parengusios išsamias nuostatas, užtikrinančias galimybę naudotis teise į motinystės, tėvystės ir vaiko priežiūros atostogas, taip pat lanksčias darbo sąlygas, pritaikytas prie konkrečių neįgalių motinų, neįgalių ar lėtinėmis ligomis sergančių vaikų motinų arba ypatingoje padėtyje esančių motinų, pvz., patyrusių priešlaikinį gimdymą, poreikių; ragina nustatyti platesnio užmojo priemones, kuriomis būtų skatinamas vienodas vyrų, kaip slaugytojų ir globėjų, vaidmuo; ragina valstybes nares pateikti nacionalines neformaliųjų slaugytojų rėmimo strategijas; tvirtina, kad būtinos kokybiškos vaikų priežiūros paslaugos, siekiant užtikrinti vienodą moterų ir vyrų dalyvavimą darbo rinkoje;

30. ragina Komisiją, pasikonsultavus su neįgaliesiems atstovaujančiomis organizacijomis, pasiūlyti teisės aktus dėl lygybės įstaigoms taikomų standartų, taip suteikiant joms didesnius įgaliojimus, ir pakankamai išteklių vienodam požiūriui į neįgaliuosius užtikrinti ir prieinamos informacijos platinimą visiems;

31. ragina Komisiją ir valstybes nares teikti tvarų finansavimą neįgaliesiems atstovaujančių organizacijų gebėjimų stiprinimui, pripažįstant jų svarbų vaidmenį sprendžiant klausimus, susijusius su neįgaliųjų diskriminacija;

32. ragina Komisiją ir valstybes nares suderinti negalios apibrėžtį ir užtikrinti neįgalumo statuso tarpusavio pripažinimą visose valstybėse narėse, siekiant užtikrinti laisvą neįgaliųjų judėjimą ir ES piliečių teisių naudojimą; šiomis aplinkybėmis ragina Komisiją ir valstybes nares atlikti valstybių narių galiojančių teisės aktų tyrimą ir surinkti geriausios patirties pavyzdžius; pripažįsta, kad laisvas judėjimas yra viena iš pagrindinių teisių ES; todėl ragina Komisiją ir valstybes nares išplėsti ES neįgaliojo kortelės naudojimą visose valstybėse narėse ir išplėsti jos taikymo sritį, kad kortelę būtų galima naudoti asmens neįgalumo statusui pripažinti ir visoje ES naudotis paslaugomis, taip palengvinant neįgaliųjų galimybes gyventi ir dirbti užsienyje; ragina Komisiją įsteigti centrinį informacijos punktą, kuris nacionalinėmis gestų kalbomis ir prieinamu formatu teiktų neįgaliesiems informaciją apie įvairiose valstybėse narėse neįgaliesiems teikiamas paslaugas;

33. ragina Komisiją ir valstybes nares pripažinti ir skatinti naudotojų teikiamą asmeninę pagalbą pagal JT NTK komiteto bendrąją pastabą Nr. 5, siekiant skatinti savarankišką gyvenimą ir įtrauktį į darbo rinką; primena, kad dėl ypatingo asmeninės pagalbos pobūdžio laisvo judėjimo nuostatos turi būti pritaikytos prie neįgaliųjų poreikių; ragina ES imtis veiksmų asmeninės pagalbos klausimui spręsti, visų pirma kiek tai susiję su laisvu neįgaliųjų ir jų asmeninių padėjėjų judėjimu;

34. primena, kad naujos technologijos visiems darbuotojams, o ypač neįgaliesiems, teikia tiek galimybių, tiek iššūkių; atsižvelgdamas į tai pabrėžia, kad naujos technologijos neįgaliesiems gali kelti didelių prieinamumo problemų; todėl pabrėžia, kad prieinamumas turi būti išankstinė sąlyga rengiant visas ES iniciatyvas, ir kad ES turi imtis veiksmų universaliojo dizaino technologijoms remti bei pagalbinių technologijų prieinamumui ir įperkamumui užtikrinti; ragina Komisiją, vadovaujantis JT NTK, užtikrinti visapusišką ir veiksmingą informacinių ir ryšių technologijų ir sistemų prieinamumą vienodomis sąlygomis ir šiuo atžvilgiu taikyti gaires, kurios padėtų DI kūrėjams atsižvelgti į neįgaliųjų reikmes kūrimo procesuose, vengiant naujų diskriminacinių tendencijų formavimo; ragina Komisiją ir valstybes nares remti mokslinių tyrimų programas, kuriomis siekiama plėtoti pagalbines technologijas, įskaitant robotiką, skaitmenines technologijas ir dirbtinį intelektą, ir kurių tikslas – suteikti galimybę visapusiškai integruoti neįgaliuosius visais gyvenimo aspektais; ragina valstybes nares užtikrinti, kad neįgalieji turėtų galimybę naudotis prie jų poreikių pritaikytomis įperkamomis skaitmeninėmis priemonėmis ir programine įranga, ir remtis neįgaliųjų organizacijų ekspertinėmis žiniomis nustatant neįgaliųjų individualiems poreikiams tinkamiausias skaitmenines priemones arba programinę įrangą;

Papildomi tiksliniai veiksmai ir neįgaliųjų teisių integravimas

35. palankiai vertina Komisijos viešąsias konsultacijas dėl jos strategijos dėl negalios po 2020 m.; ragina Komisiją šioje strategijoje ypatingą dėmesį skirti užimtumui, įtraukti į ją visas JT neįgaliųjų teisių konvencijos nuostatas, nustatyti aiškius, išmatuojamus ir plataus užmojo tikslus, susijusius su įvairove darbo vietoje, atspindinčia neįgaliųjų nevienalytiškumą,

spręsti daugialypės ir sąveikinės diskriminacijos problemą ir stebėti strategijos veiksmingumą dalyvaujant neįgaliesiems ir jiems atstovaujančioms organizacijoms; pabrėžia, kad bendradarbiavimas su valdžios institucijomis, socialiniais partneriais, organizacijomis ir pilietine visuomene Europos, nacionaliniu ir vietos lygmenimis yra būtinas siekiant užtikrinti JT NTK įgyvendinimą; ragina Komisiją pasiūlyti priemonių, kuriomis būtų sprendžiamos su COVID-19 susijusios problemos ir neįgaliųjų teisių pažeidimai; pabrėžia, kad per COVID-19 pandemiją diskriminacija dėl negalios sustiprėjo, o tai kelia pavojų neįgaliųjų gyvybei ir jų fizinei bei psichinei sveikatai; ragina Komisiją susieti būsimą strategiją dėl negalios su Europos semestro procesu;

36. ragina, laikantis žmogaus teisėmis grindžiamo požiūrio, ES mastu rinkti su negalia susijusius duomenis, įskaitant užimtumo ir profesinio rengimo duomenis, suskirstytus pagal lytį, amžių, negalios tipą, rasę ir (arba) etninę kilmę, seksualinę orientaciją, išsilavinimo lygį ir kt., įskaitant neįgaliuosius, kurie iki šiol nebuvo įtraukti į statistinius duomenis; ragina rinkti duomenis, susijusius su COVID-19 krizės poveikiu neįgaliesiems, siekiant parengti politikos priemones, padėsiančias pasirengti būsimoms krizėms;

37. ragina visas ES institucijas ir valstybes nares veikti vadovaujantis šūkiu „Nieko apie mus be mūsų“ ir užmegzti glaudų bendradarbiavimą su neįgaliaisiais ir jiems atstovaujančiomis organizacijomis, pasiremti jų žiniomis ir užtikrinti jiems aktyvų dalyvavimą visuose atitinkamų sprendimų, teisės aktų, strategijų, politikos priemonių ir programų (be kita ko, bendro pobūdžio), rengimo ir įgyvendinimo etapuose;

38. ragina Komisiją ir valstybes nares į visus su užimtumu susijusius pasiūlymus, pvz., į pasiūlymus, susijusius su numatomomis būsimo darbo pertvarkomis, taip pat rengiant ir įgyvendinant veiksmus, kuriais siekiama lavinti skaitmeninius ir žaliuosius įgūdžius, įtraukti neįgaliųjų teises, atsižvelgiant į specifinę neįgaliųjų, kurie patiria daugialypę diskriminaciją, padėtį;

39. ragina Komisiją, visų pirma Lygybės darbo grupę, ir valstybes nares į visus atitinkamus teisės aktus, politikos sritis ir programas sistemingai įtraukti neįgaliųjų teises, ypatingą dėmesį skiriant tiems, kurie patiria sąveikinę diskriminaciją, nes lygybė užimtumo srityje yra neatsiejama nuo lygių teisių įgyti išsilavinimą, lygių teisių į sveikatą, būstą, vienodos teisės kreiptis į teismą, teisės į socialinę apsaugą, ir išplėsti dėmesį prieinamumui, kad būtų daroma pažanga užtikrinant apstatytos aplinkos, viešų erdvių, transporto, informacinių ir ryšių technologijų ir t. t. prieinamumą; šiomis aplinkybėmis pabrėžia, kad visose ES institucijose, įskaitant visus Komisijos generalinius direktoratus ir ES agentūras, reikia paskirti ryšių negalios klausimais punktus ir sukurti tarpinstitucinį koordinavimo mechanizmą, siekiant užtikrinti, kad negalios aspektai būtų integruoti į visus ES teisės aktus;

40. yra susirūpinęs dėl to, kad gaunant informaciją ir ryšių paslaugas esama didelių kliūčių neįgaliesiems, ypač akliesiems ar kurtiesiems, protinę negalią turintiems asmenims ir autizmo spektro sutrikimų turintiems žmonėms; primena, kad skirtumai tarp žmonių gebėjimo priimti ir pateikti informaciją bei naudoti informacines ir ryšių technologijas rodo esant žinių skirtumą, dėl kurio atsiranda nelygybė;

41. ragina atlikti kompleksinę ir išsamią Sąjungos teisės ir politikos priemonių peržiūrą siekiant užtikrinti, kad būtų visapusiškai laikomasi JT NTK;

42. ragina valstybes nares spręsti neįgalių vaikų diskriminacijos ir smurto prieš juos klausimą taikant integruotą požiūrį, pripažįstant, kad jiems kyla didesnė rizika tapti tokio elgesio aukomis; pabrėžia, kad rengiant, įgyvendinant ir stebint su jais susijusius įstatymus, politiką, paslaugas ir priemones turėtų būti išgirstas neįgalių vaikų balsas;

43. pabrėžia, kad siekiant tinkamai atsižvelgti į neįgaliųjų poreikius visais etapais ir visuose procesuose į naują migracijos ir prieglobsčio paktą reikia įtraukti konkrečias ir atitinkamas nuostatas;

44. apgailestauja, kad Sąjungos teisės aktais asmenys neapsaugomi nuo diskriminacijos dėl negalios už darbo vietos ir užimtumo konteksto ribų;

45. ragina Tarybą nedelsiant atnaujinti derybas dėl siūlomos horizontaliosios kovos su diskriminacija direktyvos ir siekti susitarimo, taip išplečiant neįgaliųjų apsaugą ne tik užimtumo srityje;

46. reiškia didelį susirūpinimą dėl to, kad bendro pobūdžio programos, įskaitant programas, finansuojamas struktūrinių fondų lėšomis, nepasiekia labiausiai skurstančių grupių, įskaitant neįgaliuosius; todėl ragina Europos Audito Rūmus nuodugniai patikrinti ES programų veiksmingumą, ypatingą dėmesį skiriant ES švietimo ir užimtumo programoms, pvz., „Europos socialiniam fondui +“ (ESF+), Jaunimo užimtumo iniciatyvai, Europos regioninės plėtros fondui (ERPF) ir programai „Erasmus+“;

47. ragina Komisiją užtikrinti, kad naudojantis ES fondais būtų laikomasi ES ir tarptautinių žmogaus teisių standartų bei konvencijų, pavyzdžiui, JT NTK, ir iš jų nebūtų remiamos jokios priemonės ir programos, kuriomis prisidedama prie segregacijos ar socialinės atskirties; be to, ragina Komisiją finansuoti veiksmus, kuriais kuriama prieinama aplinka, produktai, paslaugos, praktika ir įranga, palanki deinstitucionalizavimui, ir remiama asmeninė pagalba, taip pat užtikrinti, kad ES finansuojami veiksmai pasiektų neįgaliuosius ir užtikrintų aktyvų jų dalyvavimą visuomenėje;

o

o o

48. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Komisijai, Tarybai, valstybių narių ir šalių kandidačių vyriausybėms ir parlamentams, ES pagrindinių teisių agentūrai, Europos Audito Rūmams, Europos Sąjungos Teisingumo Teismui, Europos ombudsmenui, Regionų komitetui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui, ir pasirūpinti, kad ji būtų perduota subnacionaliniams parlamentams ir taryboms, Europos Tarybai ir Jungtinėms Tautoms.